

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА И СЕНАТУ УНИВЕРЗИТЕТА

БАЊАЛУКА

Предмет: Извештај Комисије за избор наставника за ужу научну област Специфичне књижевности – српска књижевност на наставном предмету: *Књижевност за децу*.

Наставно- научно веће Филолошког факултета Универзитета у Бањој Луци на седници одржаној 17. I 2013. године, изабрало је Комисију за писање извештаја за избор једног наставника за ужу научну област Специфичне књижевности – српска књижевност на наставном предмету: Књижевност за децу. Комисија у саставу др Тихомир Петровић, редовни професор Педагошког факултета у Сомбору, Универзитета у Новом Саду, за ужу научну област Специфичне књижевности – српска књижевност на наставном предмету: Књижевност за децу, др Стана Смиљковић, редовни професор Учитељског факултета у Врању, Универзитета у Нишу, за ужу научну област Специфичне књижевности – српска књижевност на наставном предмету: Књижевност за децу и др Младен Шукало, редовни професор Филолошког факултета у Бањој Луци, Универзитета у Бањој Луци, за ужу научну област Теорија књижевности и Компаративна књижевност, након увида у добијени материјал даје следећи

ИЗВЕШТАЈ

I ПОДАЦИ О КОНКУРСУ

Конкурс објављен: 5. XII 2012. године у дневном листу „Глас Српске“
Ужа научна/уметничка област: Специфичне књижевности – српска књижевност на наставном предмету: *Књижевност за децу*.
Назив факултета: Филолошки факултет
Број кандидата који се бирају: један (1)
Број пријављених кандидата: један (1)

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1. Основни биографски подаци

Име, средње име и презиме: Љубомир Милутиновић
Датум и место рођења: 01. 02. 1950. године, Југовићи код Никшића
Установе у којима је био запослен: Основна школа у Српцу, Центар за основно образовање и васпитање у Српцу, Економска школа у Бањој Луци, Филозофски и Филолошки факултет у Бањој Луци
Звања (радна места): наставник, пом. директора, директор. вд. директор, доцент
Научна/уметничка област: Специфичне књижевности – српска књижевност на наставном предмету: *Књижевност за децу*.

Чланство у научним и стручним организацијама или удружењима: Сарадник на изради Енциклопедије Републике Српске (пет референци) у окриљу Академије наука и уметности Републике Српске; приредио је за Нову школу + шеснаест наслова за лектуру у млађим разредима основне школе.

2. Биографија, дипломе и звања

Основне студије:

Назив институције: Филозофски факултет
Место и година завршетка: Нови Сад, 1990. године

Последипломске студије:

Назив институције: Педагошки факултет
Место и година завршетка: Бијељина, 11.03. 2003. године
Назив магистарског рада: *Методички приступ приповијецу*
Ужа научна/уметничка област: Методика наставе српског језика и књижевности

Докторат:

Назив институције: Филозофски факултет, Универзитета у Источном Сарајеву
Место и година завршетка: Пале, 18. 02. 2006. године
Назив дисертације: *Жене пјевачи народних епских пјесама*
Ужа научна/уметничка област: Књижевност
Претходни избори у наставна и научна звања (институција, звање, период):
доцент на Филозофском и Филолошком факултету у Бањој Луци, од 2007 - 2012. године

3. Научна/уметничка делатност кандидата

1. Радови пре последњег избора

1. *Проблем зла у првој збирци приповиједака Иве Андрића*, Настава, год. VI, бр. 13-14, Бања Лука, 1990, стр. 125-127.
2. *Приповијетка у књижевној теорији и наставној пракси*, Наша школа, Бања Лука, 2003, бр. 3-4, стр. 130-142.
3. *Прољећа Ивана Галеба као роман лика*, Српска вила, Бијељина, 2003, бр. 18, стр. 97-101.
4. *Методички приступ народној бајци*, Значења, Добој, 2003, год. XIX, бр. 46, стр. 279-295.
5. *Књижевноисторијски основи проучавања приповијетке*, Значења, Добој, 2004, год. XX, бр. 48-49, стр. 191-215.
6. *Вуков рачун од јуначких пјесама*, Значења, Добој, 2005, год. XXI, стр. 341-375.

7. *Љуба богатог Гавана*, Значења, Добој, 2006, год. XXII, бр. 44-45, стр. 387-404.
8. *Пјевачи српских народних пјесама*, Нова зора, 8/2005-9/2006, стр. 405-420.
9. *Методички приступ приповијеци*, Српско Сарајево, 2003, Завод за уџбенике и наставна средства.
10. *Смрт војводе Пријезде*, Зборник за српски језик, књижевност и умјетност, Бањалука, 2010, ЈУКЗ.
11. *Како и шта чита Жилијен Сорел*, Значења, Добој, 2007, год. XXIII, бр. 57, стр. 429-436.
12. *Европска фантастична књижевност од настанка до данашњих дана*, Значења, добој, 2007, год. XXIII, бр. 58-59, стр. 373-381.
13. *Роман с освртом на Нушићеве „Хајдуке“*, Значења, Добој, 2007, год. XXIII, бр. 58-59, стр. 463-468.
14. *Пушкинов лет у дјечју душу*, Радови Филозофског факултета Источно Сарајево, бр. 9, 2007.

2. Радови после последњег избора/реизбора:

2а. Научни радови:

1. *Бајковито причање Гроздане Олујић*, Универзитет у Крагујевцу, Педагошки факултет у Јагодини – Посебна издања, Научни скупови, књ. 3. Књижевност за децу у науци и настави, Јагодина, 2008, стр. 316-327.

Текст *Бајковито причање Гроздане Олујић* разматра књижевно стваралаштво ове списатељице која се у књижевности за децу јавила прилично доцкан, тек 1982. године, збирком бајки *Седефна ружа*. За ову књигу бајки добила је значајне награде и похвале критике. Као афирмисани писац за децу и одрасле и, уз то, књижевно изузетно образована, Гроздана Олујић је свој стил и вештину писања израђивала на темељима западноевропске бајке (Андерсен, Вајлд, Метерлинк, С. Егзипери). Њене бајке, лирски интониране, са јасним језиком уз мноштво симбола и понеком метафором, не читају само деца. У свим њеним бајкама осећа се изразита жеља да се бајка као књижевни жанр, ако то могућности дозвољавају, прошири и језички обогати. Борба за срећу, тежња за мајчинством, негативни однос средине према појединцу, прекор човеку да се за љубав према жени не треба жртвовати пријатељ, држање дате речи, изолација деце рођене у граду, љубав као највиши смисао живота, усамљеност, реалност, нада и пријатељство, чине тематику бајки Гроздане Олујић.

8 бодова

2. *Последњи Кочићеви дани*, Значења, часопис из области културе, науке, умјетности и образовања, год. XXIV, бр. 62, Добој, 2008.

Ово је образложени текст познатог српског новинара Милана Јовановића Стојимировића који је оставио дирљив запис, непознат широј читалачкој публици о

задњим данима знаменитог српског писца Петра Кочића у београдској Душевној болници на Губеревцу, у Београду.

7 бодова

3. *Сандруга* (кратка прича), Значења, часопис из области културе, науке, умјетности и образовања, год. XXV, бр. 65, Добој, 2009.

Кратка прича *Сандруга* приказује обесправљен положај трудне жене у једној патријархалној заједници. Вредност текста се, пре свега, огледа у његовом оригиналном језику и стилу. Чињенице поткрепљене из народног извора, омогућавају читаоцу да сам схвати уметничку вредност ове приче.

7 бодова

4. *Смрт војводе Каице*, Радови, часопис за хуманистичке и друштвене науке XII, Бања Лука, 2009.

У епској народној песми *Смрт војводе Каице*, једној од најлепших, истакнут је однос између „краља“ Ђурђа и његовог војводе Каице и како је слепа Живана успела да створи овако непролазно дело. Претпоставља се да је слепа жена – гуслар пошла од текста *ПЕСМА од Ђурђа Смед: и Сиб:Јанка* коју је записао Гаврило Ковачевић у Земуну. Међутим, треба знати да у Ковачевићевој варијанти нема лепог описа војводе Каице, нема младости и лепоте, нема јуначког надметања на белачком пољу, нити оне завршне сцене. Каичина смрт се доживљава као губитак најбољег и најдражег у породици, као сина, поготово јединца. Туга за Каицом претвара песму у својеврсну тужбалицу саткану од необичних слика и метафора.

8 бодова

5. *Отргнуто од заборава*, Значења, часопис из области културе, науке, умјетности и образовања, год. XXV, бр. 66, Добој, 2009.

Анонимни аутор у тексту *Отргнуто од заборава*, изражавајући жал за свим оним што је некад било а данас га нема, није знао да цени оно што је написао, занесен напретком културе која је прекрила све оно што је некад постојало. Непознати и уједно велики песник није ни помислио да тако неважна ствар, ова песма до јуче ничија а данас свачија, може свакога освојити. Дакле, непознати аутор, као Вишњић и Колашинац Старац Милија, није слутио значај свога стваралаштва.

7 бодова

6. *Књижевност за дјецу предшколског узраста* (и методика њеног извођења у дјечјем вртићу), Филозофски факултет у Бањалуци – НАУЧНИ СКУПОВИ, књ. 11. Бањалучки новембарски сусрети – КУЛТУРА И ОБРАЗОВАЊЕ – ДЕТЕРМИНАНТЕ ДРУШТВЕНОГ ПРОГРЕСА (ДОСТИГНУЋА, ДОМЕТИ, ПЕРСПЕКТИВЕ), Бања Лука, 2010.

У овом раду истакнут је значај књижевности за васпитање деце, њени циљеви и задаци који се огледају у потреби да се деци омогући да заволе књигу у периоду када се постављају основе личности; да се код њих створи трајни интерес за уметност и културу коју чувају разни облици писане речи, домаће и стране, уметничке и народне. Само богата дечја личност побуђује смисао за естетско и племенито, оплемењује ум, унапређује способност комуникације, развија људске и друге друштвене особине, подстиче машту и радозналост.

8 бодова

7. *Развојни лук књижевности за дјецу и улога учитеља у стицању знања у настави књижевности за дјецу*, Филозофски факултет у Бањалуци – НАУЧНИ СКУПОВИ, књ. 11. Бањалучки новембарски сусрети – КУЛТУРА И ОБРАЗОВАЊЕ – ДЕТЕРМИНАНТЕ ДРУШТВЕНОГ ПРОГРЕСА (ДОСТИГНУЋА, ДОМЕТИ, ПЕРСПЕКТИВЕ), Бања Лука, 2010.

Текст *Развојни лук књижевности за дјецу и улога учитеља у стицању знања у настави књижевности за дјецу* разматра сложена питања развоја српске књижевности за децу и њено место у програму на учитељском студију. На основу бројне литературе дошло се до врло корисних сазнања која сведоче да прве трагове ове књижевности налазимо у индијској *Панчатантри* и у баснама најзначајнијих европских баснописаца. Велики допринос, за развој ове области као дела опште књижевности, дали су руски просветитељи и романтичарски песници. Развојни лук српске књижевности за децу може се подвести под пет, односно шест развојних етапа (фаза). Прва подразумева народне творевине (успаванке, ташунаљке, лазаљке, ређалице, бројалице...) које су основа за развој књижевности за децу и омладину. Друга се односи на крај XVIII и почетак XIX века и појаву Доситеја Обрадовића и Луке Милованова Георгијевића у чијим се делима назире наговештаји ове књижевности засновани на коренима усмене традиције. За трећу етапу кључан је XIX век, Јован Јовановић Змај и његово доба. Четвртој фази припада међуратна књижевност у којој се осећају одједи српске књижевне авангарде. Ови наговештаји нарочито су дошли до израза у Вучовим поемама *Подвизи дружине „Пет петлића“* и *Сан и јава храброг Коче*. Књижевност друге половине XX века обележена је наглим развојем и поезије и прозе. Овим периодом настаје нова фаза на челу са Душаном Радовићем и његовом песничком збирком *Поштована децо* (1954), којом започиње обрачун и разлаз са дотадашњом поезијом за децу. Последња, шеста, фаза започиње са ствараоцима који пишу на крају XX и на почетку XXI века.

8 бодова

8. *Једна драма у двије поетске књиге*, Универзитет у Нишу, Учитељски студиј у Врању, САВРЕМЕНИ ТРЕНУТАК КЊИЖЕВНОСТИ ЗА ДЕЦУ У НАСТАВИ И НАУЦИ, Врање, 2010.

Једна драма у двије поетске књиге, састоји се из четири одјелка (О поднаслову, О наслову, Драмска структура, „Одрастаљка у Страшуми“) и разматра сложена питања драмске стихије писане за све узрасте у природи и неприроди.

Драматично је сазнање да су звери попримиле људске особине (жене се, удају, мрзе, завиде и оговарају). Носиоци радње (двадесет пет јунака и четири хорске појаве) су митска и метафоричка створења, представници флоре и фауне. Централна фигура Пан је покретач сваке значајније идеје у делу, глава Шуме и ауторитет за све јунаке у њој. У раду се даље говори о одрастању и очовечењу младих који наилазе на бројне барикаде које морају савладати. Међутим, не треба занемарити и одрасле, који су увек ту да помогну. Овај драмолет у две песничке књиге од стиховане басне прераста у класичну епопеју. Маниром „стarih мајстора“ аутор је испричао једну лепу причу у којој је све познато, причу којом ће се замислити и млађи и старији.

8 бодова

9. *Слике сељака у Кочићевом књижевном опусу*, Књижевни преглед, год. I, бр. 2, Београд, 2010.

У тексту *Слике сељака у Кочићевом књижевном опусу*, Перо Зубац сврстава Кочића у свет песника за децу који је у „младости објавио осам песама, од којих две за децу, „Пролетни звуци“ у листу „Подмладак“ 1897. године, а „Потоцић“ у „Босанској вили“, 1901. године.

Тихомир Петровић, у својој *Историји српске књижевности за децу* (2008) за српске класике реалистичке прозе и Кочићеве приповетке *Јаблан* и *Кроз мећаву* каже да их „није могуће, без остатка, прихватити као дечје штиво, као што, наравно, ни у време њиховог појављивања, нису припадали само одраслима“.

7 бодова

10. „У чијој су руци гусле, у тога је и снага!“ Слово, часопис за српски језик, књижевност и културу, год. VIII, бр. 33, Никшић, 2011.

У тексту се истиче значај гусала за српски народ. Оне су тешиле, надањивале и подстицале на хероизам; наговештавале другачију будућност и отварале хоризонте слободе. Оне и даље остају свечани српски инструмент уз које гуслар „свитно“ обучен правилно, јасно, квалитетно, драмски исправно, сценски динамично и изражајно ганутљиво ниже епске стихове.

7 бодова

11. *Ослоњеност бајки Ранка Павловића на фолклорну традицију*, Међај, часопис за књижевност, уметност и културу, бр. 83-84, Ужице.

У раду се, у оквиру десет одељака (1. Павловићево стваралаштво за децу, 2. *Златнодолске бајке*, 3. *Моћ дивље оскоруше*, 4. *Свирала од ружиног дрвета и друге бајке*, 5. *Тајне Краљевог Града*, 6. Блискост са народним умотворинама, 7. Сличност фабула Павловићевих бајки и романа-бајке са народним умотворинама, 8. Имена јунака Павловићевих бајки, 9. Приповиједање у Павловићевим дјелима, 10. Језичко-стилске карактеристике) разматрају питања кратке приче за децу, њени ликови као бића са универзалним ознакама; ауторова окренутост бајци, прошлости

и традицији, њеним коренима у којима нема ничег сувишног; стандардног језика наслеђеног од предака, занимљив и разумљив сваком читаоцу.

8 бодова

12. *Два вијека од смрти „просветоначелника народа сербскога“*, Филозофски факултет у Бањалуци – Научни скупови, Бањалучки новембарски сусрети – КВАЛИТЕТ НАСТАВНОГ И НАУЧНОГ РАДА И БОЛОЊСКИ ПРОЦЕС, Бањалука, 2012.

Циљ рада је да прикаже живот оца српског просветитељства Доситеја (Димитрија) Обрадовића, философа, етичара, педагога и књижевника, првог представника европског сентиментализма Јужних Словена и тумача просветитељских идеја у Србији, и његов значај за утемељење српске књижевности за децу и оладину.

Жељан већег образовања и ширих видика, Доситеј је много путовао не само по Европи него и по Малој Азији, где се упознао с науком, философијом и општим културним приликама. Све што је написао одише просветитељским идејама. Зато он жели да поучи, да информише, да подигне на виши ниво образовање. У томе су његове заслуге огромне и непролазне. У аутобиографији *Живот и прикљученија* (1783), најважнијем делу, Обрадовић је приказао свој живот у коме је с успехом насликао друштвене и културне прилике свога доба. Такође је описао своје савременике и општу ситуацију у Србији. Просветитељске, критичке и педагошке тежње Доситејеве нашле су најцеловитији одраз у његовим *Баснама* (1788). У њима је, пре свега, истакао основне погледе на људе и друштво. Обрадовићу треба захвалити што је Аврам Мразовић у свом *Поучителном магазину* приступио издавању страних дела прикладних деци и омладини. Тиме започиње књижевност за децу код Срба.

У раду се закључује да је Доситеј сматрао да „човек мора слободно мислити примењујући увек принцип критичности“, да је своја етичка схватања показивао у просветитељској делатности. Борио се против духовне заосталости, за морално, естетско и радно васпитање. Доситеј је пре Песталоција истакао потребу домаћег васпитања, а пре Хербарта значај васпитне наставе. Чим је напустио манастир, код њега се јавља „крајња потреба и нужда дело на општем народном језику написати“. Сва његова књижевна остварења, писана „чисто и просто сербски“, имају књижевних одлика и значаја. Написао је прве песме за децу (*Плач за два петака* и *Песма за два петака*) у српској књижевности.

8 бодова

2.6. Књиге:

1.Зборник *Жене пјевачи српских народних пјесама* је јединствен истраживачки подухват и велики допринос очувању српског народног блага, јер је на једном месту окупио 197 српских песама и њихових варијанти из разних националних и језичких средина и култура, које су биле расуте на разне стране и скоро изгубљене.

10 бодова

2.Студија *Пјевачице Вука Стеф. Караџића* је прва књига која разматра специфичности једне посебне категорије интерпретатора епских песама: оне су не само жене-певачи него су све и слепице, а песме су певале уз гусле или их казивале. Књига представља чврсто утемељен и целовит увид у допринос женске чељади у стварању и неговању наше народне поезије. Она је веома информативна: садржи све податке, све потребне анализе, историју настанка, структуру мотива, карактеристике текстова, једном речју: може да задовољи не само ужу струку него и ширу и струку и културу.

10 бодова

ЗЛЕПО СЛОВО – Антологија српске поезије за дјецу и младе у Босни и Херцеговини, (на Међународном сајму књига у Бањалуци од 18-23 IX 2012. године награда „Гомионица“ као најбоља књига за децу у БиХ. Ласкаве похвале је добила на Београдском сајму књига. Међу три најпродаваније књиге у БиХ), у дословном смислу, слика српску поезију за децу и младе у Босни и Херцеговини. Пуна пажња је посвећена композицији те „слике“, а аутори су (Љубомир Милутиновић и Мирко Вуковић) третирани као „сликане партије“. Избор песама и њихов кооднос је брижно промишљен. Вођено је рачуна о међусобном односу елемената, о основном тону, валерским вредностима, контрастирању, психолошко-емотивним односима топло-хладно и ликовним елементима попут репетиције, градације, варијације или симетрије и међусобног односа планова.

10 бодова

Укупно: 121 бод

4. Образовна делатност кандидата

4.1. Образовна делатност после последњег избора/реизбора

Из приложене документације може се видети да је доцент др Љубомир Милутиновић био ментор у раду комисије за израду, оцену и одбрану магистарског рада, и ментор, или члан комисије за оцену и одбрану магистарских - master – радова.

4 бода

Излагао је реферате на два Међународна научна скупа

2 бода

Резултати вишегодишњег рада са студентима, искуство на подизању и образовању младих кадрова, уверљив су доказ стручних и педагошких способности доцента др Љубомира Милутиновића и његове оспособљености за универзитетско-педагошки рад са студентима.

4 бода

Укупно: 10 бодова

5. Стручна делатност кандидата

Стручна делатност после последњег избора/реизбора

Сарадник на изради Енциклопедије Републике Српске (пет референци) у окриљу Академије наука и уметности Републике Српске

4 бода

Приредио је за Нову школу + шеснаест наслова за лектуру у млађим разредима основне школе

4 бода

Објављује у дневним и недељним листовима и часописима стручне и научне радове из Народне књижевности, Књижевности за децу и Методике наставе српског језика и књижевности

2 бода

Укупно: 10 бодова

Свега: (121+10+10): 141 бод

III ЗАКЉУЧНО МИШЉЕЊЕ

На основу анализе објављених радова и учешћа на научним конференцијама, Комисија закључује да је кандидат др. Љубомир Милутиновић показао научну и стручну компетентност за избор наставника за ужу научну област Специфичне књижевности – српска књижевност, на наставном предмету Књижевност за дјецу. Реч је о кандидату несумњивог стручног и педагошког потенцијала и, посебно, познаваоца књижевности за децу и младе, која у науци о књижевности још увек није довољно осветљена.

На основу приложене документације кандидата која је Комисији пружена на увид, имајући у виду законска акта, чланови Комисије предлажу Наставно-научном вијећу Филолошког факултета у Бањој Луци да др Љубомира Милутиновића изабере у звање ванредног професора за ужу област Специфичне књижевности – српска књижевност, на наставном предмету Књижевност за дјецу.

Комисија:

Сомбор,
20. 2. 2013.

Др Тихомир Петровић, редовни професор
Педагошког факултета у Сомбору, председник

Др Стана Смиљковић, редовни професор
Учитељског факултета у Врању, члан

Др Младен Шукало, редовни професор
Филолошког факултета у Бањој Луци, члан